

ЭНЭСИЭЛИ

• Нам улууһун хаһыата • 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

2000 с.
Тохсунньу
20
күнэ
чэппиэр
№ 6 (8696)

БЭБЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

(Улууе баһылыгы мунньаарыттан бэлэтээһиннэр)

Дьокуускайга улуустардаагы баһаарынай чаастар субэ муун-ахтары буюмла. 13 улууска киһи өлүүлөөх баһаардар ааспыт сылга буолбуттара бэлэтэммит.

1 Хомуустаах котельнайы тугуута республикатын тахса сырыттылар уонна урут оҥоһуллубут предписание толорудубата-дынан сибээстээн туппатылар.

Нам селотугар бөх-сымы бирикэттэрин тэрийи сараланна эрээри, трактор алдьанан кыратык тардыллына.

Улууе киинигэр олоорор ыаллар 25 бырыһыаннара туох да хаһаайыстыбалара суох. Олор сибээстээн дьэ кэргэн программата тоһумурданаар.

Соторуттаарыа үлэ киирбит ветераннар дьыаланын статуһа уонна үлэлиир штата быһаарыл-лыахтаах.

Улууе дьаһалтатын быһаары-тынан «Сарыал» гостиница гимназияга бөрилсэнэ.

МУ НУ ЖИХ 1000 куб. м тугуу маһы бэлэмни дэлээнэр тахса-ары бэлэмизээр.

Социальной харалта управле-ниета Улууе Кыайыы 35 сылын көрсүүгү программатын чочуйар.

Ирдэбилгэ эппиэттиир спортивной тугуулар техниче-скэй учуоттара ытыллыахтаах.

КСМК гараһык спортивной саалага туһанарга төһө соптоовун көрүү-исти тэриллэр.

Улууе иһигэр нөһүлөктөрүн-нэ бастык үлэлээх ыччаттар тэри-талары быһаарылыына. Тустаа-хтарынан Уөдэй, 1 Хомуустаах, Партизан ыччаттарын лидердэрэ бастаатылар.

Сорох нөһүлөктөр ыччаттар-ы кытта үлэ аһаҕыт штаттар-ын туһаммакка олооролор, оло-ру тутан ылан атын нөһүлөктөргө биэриин боһуоруоһа үөрөтүллэр.

Тохсунньу 22 күнүгэр Покров-скайга Хагалас улууһун «Ычча-тын баала» буолар. Онуо Нам улу-уһун ыччаттарын лидердэрэ ти-ийэн биригэ үлэлиир дуогабар түһэрсэктээхтэр.

Төһө эмэ бородоукта баарын үрдүнэн, ситэ аахайбат буолуут-тан улууе киини балыһаһыгар аһыан-үөлүнүн хааччыһы ту-рута мөлтөх.

Республика Президенин, пра-вительство аппаратын, министр-стволар уонна госкомитеттар эппи-эттээх үлэһиттэрин, салайаач-чыларын, СМИ, айар интеллигенция бэрэстэбиттэллэ-рин улуустарга уонна куораттар-га командировкаларга ыттым тэ-риллэр. Биһиги улууспутугар пра-вительство председателин ба-стакы солбуйааччы И.Н. Долинин салайааччылаах делегация кэли-эктээх. Делегация састаабыгар министрдрэр Н.С. Ли-фу, А.В. Ми-галкин, ученай Е.Е. Алексеев, су-руйааччы, «Саха сирэ» хаһыат редакторын солбуйааччы Н.И. Харлампьева ода бааллар.

Кулун тутар 26 күнүгэр үе бы-ыбар ытыллылар биллэр. Иккис-тээн быһбар ытыллыбатыгар, хос куоластааһын эрэ буоларыгар

үлэ туһайылыахтаах.

Бымбардарынан сибээстээн паспортнай-визовой сулуусна та-тимизохтик, былааннаахтык үлэ-лиир ирдэннлэр. Быһиги про-писката суох киһи элбэр ааспыт бымбартан өссө төгүл көһүннэ.

Республика Тыатыл хаһаайы-стыбатын министерствотыгар ин-формационнай-консультацион-най отдел тэриллэбитинэн тыа сирин олохун сырдатым мантан антах кэргэтиллиэхтээх.

Тыа хаһаайыстыбатыгар түргөнник түмүк биэрэр салаа-лары кытта үлэ быһыл былааннаах-тык ытыллыахтаах.

Тохсунньу 28-29 күннэригэр айылга харыстабылын министр-ствотын уонна улууе дьаһалтатын тэрийиһилэринэн уонча улууе кыттымалаах айылга харыстабы-лын үлэһиттэрин конференцията тэриллэр.

Биһиги туругунан улууе территориятын 13 эрэ бырыһыа-на уһулучу харыстанар сирдэр ахсааннарымгар киирсэр. Оттон ба-лаһыанна быһымытынан улууе территориятын 25 бырыһыада итинник харыстанар сирдэр ста-тустарын ылыахтаах.

Тэрияталарга штаттары бэрэ-эджэтэһин ытыллыахтаах. Хо-лобур, доруобуйа харыстабыл-гар ааспыт сылга 542 штат көрүллүбүтэ. Онуоха 591,5 киһи үлэлээбитэ. 2000 сылга 569 штат көрүлүөнэ. Улаһыт ахсаанын итин-төн элбээ суохтаах. Бу маһык үлэлээн-хамсаан олорон биһиги медиктарбит хаммастара атын улуустар үлэһиттэрин хаммаст-рынаагар биллэрдиик мантан тах-сар.

Муус устар 2-4 күннэригэр улууска дьэ кэргэниин хому-счуттар республикатаагы фести-валларга ытыллыахтаах.

Сирдэр, нөһүлөктөр аатта-рын справочниктар биһиги улуус-пут сирдэри ааттара уруккулуу киллэриллэбиттэр. Итинэн сибэ-эстээн сирдэргэ быһаргы аатта-рын төһөөрөргө ком-кардии кэллэ.

Искрага гаас киллэриллэти-гэр сөбүлэһингэ илин баттанна. Газопровод тардыалар просека-тын бэйэ күүһүнэн солондуох-таах.

2000 сылга улууска гаһы киллэрингэ 16 мөл. солк. үлэ бы-рыһахтаах. Кыһыл Дарыһаһыгар, Партизанга гаас киирэр была-аннанар, Нам селотугар гаас кии-рингэ кэргэтиллиэхтээх. 1 Хому-стаахха диэри гаһы киллэрин боһуоруоһа ыраакаттардаах, төһө да турба баарын иһин.

Тохсунньу 29-30 күннэригэр аатырбыт тустуук И. Зырянов би-риһингэр улахан күрөктөһүн бу-олуохтаах.

Олунньу 4-5 күннэригэр С.И. Ли-фу аатынан бирикэ хаһаартага фестиваль Хамадаттага ытыллыа.

Муус устарга ордор уонна улахааттар ортолоругар маас сабай күрөктөһүн ытыллылар былааннанар. Валентина Григорий ЭВЕРСТОВ

Туһаннаах боһуоруоска ком-иссия салайааччыта И.С. Прото-попов информациятын истэн уоп-на дьүүллэһин баран улууе Мун-ньаары сессията быһаарар:

1. «2000 сылга 2000 үтүө дьы-алам» республиканскай хамсаа-һыгга кыттым инициативатын биһирингэ уонна Нам улууһугар 100 үтүө дьыала былаһын бигэр-гөтөргө (сыһаарылылар).

2. «Үтүө дьыалалары» олоххо киллэрингэ сүрүнүгү уонна хон-туруоллуур улуустаагы рабочай бөлөгү маһык састаалтаах бигэр-гөтөргө:

— Протопопов И.С.—улууе ба-һылыгы солбуйааччы, бөлөгү са-лайааччы;

— Ващенко Н.Н.—улууе Мун-ньаары председатели солбуйааччы, бөлөк салайааччытын солбуйаач-чы;

Чылыһыннар:

— Сивцев К.Е.—тэрийэр-пра-вовой управление начальнига;

— Лазарев А.К.—«Дьудуур» фонда директорун а.т.

— Попова В.В.—үп управлени-етын начальнига;

— Абрамова И.К.—экономика управлениетын специалига;

— Кошарев С.Г.—улууе Мун-ньаары депутаты;

— Степанова З.Е.—ТХУ кыла-абнай зоотехника.

3. 2000 сылга 100 үтүө дьыала-ны олоххо киллэрини улууе соци-альной-экономическай сайдыыт-тар биир сүрүн туһайымытынэн уонна «Көһүгү дьыалатыннаагар-га»

4. Улууе баһылыга А.Н. Ядрев: — тохсунньу аагы коллегияга «Үтүө дьыалалары» төлөрүүгэ бары таһымнаах салайааччылар эппиэттиһистэрин чопчулуур была-аны ылынарыгар;

— уматыгынан, стройматери-алынан, оборудованиенан, инвенти-рынан, дэлээнэлэринэн ода хаач-чыһыгга средствалары булары-гар;

— «Үтүө дьыалалары» төлөрү-үгэ нөһүлөк баһылыктарын уон-на тэрияталар салайааччыларын отчуоттары, информацияларын истиһин олохтууругар.

5. Тыа нөһүлөктэрин дьаһал-таларын баһылыктарыгар:

— мистэттигэр «Үтүө дьыала-лары» төлөрүүгэ рабочай бөлөхтөрү тэрийээлэригэр, тус бөлөхтөрүн салайааччыларгар;

— общественной фонддары, суботниктары тэрийгэ үлэни ытыалларгар.

6. Республика правительство-нон улууе общественноһын иници-ативатын өйөөн быһааччы ком-е олооруугар көрдөһөргө.

7. Улууе хаһыата (Касьянов В.Г.), «Нам» ТРК (Кривошапкин И.З.) «Үтүө дьыалалары» олоххо киллэрини сырдатыа анал руб-рикалары аһалларыгар.

8. Улууе Мунньаары бу быһаа-рыта маас сабай информация средствалары тархыбыт күнү-ритин күһүгүгэр киирэр.

9. Бу быһаары тугулуутун хон-туруолун улууе Мунньаары соци-альной боһуоруоскага бастааһы-най комиссиятыгар (предс. Дьяко-нов М.Н.), улууе баһылыгар Ядрев А.Н. суктороһо.

Улууе Мунньаары председатели А.Н. Ядрев, 1998 сыл ахсынньы 30 күнэ, № 23-1.

«2000 СЫЛГА 2000 ҮТҮӨ ДЬЫАЛАНЫ» РЕСПУБЛИКАНСКОЙ ХАМСААҢЫНГА НАМ УЛУУБУТТАН 100 ҮТҮӨ ДЬЫАЛА (Улууе Мунньаары 13-с сессиятын быһаарылыгыгар сыһаары-лылар)

1. Уөдэй нөһүлөгө. — сир аһааччы ууку туһанан утары кутар технологияны үлэс киллэрин; — оскуола спортсалаатын при-стройун тугууку ситэрин; — «Көһүгү» экологическай

НАМ УЛУУҺУН МУННЬАҢЫН XIII-с СЕССИЯТЫН БЫҺААРЫТЫТТАН

«2000 СЫЛГА 2000 ҮТҮӨ ДЬЫАЛАНЫ» РЕСПУБЛИКАНСКОЙ ХАМСААҢЫНГА КЫТТЫЫ ТУҺУНАН

парк ситиминэн оҕо туристическай базатын тугуу;

— тэрияталар уонна нөһүлөк-төһө үбүн түмэи спортивной-трена-жернай комплексы атылаһы;

— Ард дойдуга Улуу сэринити-гэр өлбүт буйбунар памятникта-рын тийэр бетон күрүөтүн тугуу;

— начальнай оскуола тугууку са-лайыһы.

2. 1 Хомуустаах нөһүлөгө.

— «Нам» УПХ күүһүнэн 3000 кв.м иһинээх теплицаны тугуу;

— нөһүлөккө күүһүнэн ос-куоланы уонна детсады өрөмүөннөһүн;

— «Сага» ООО үбүнүн аһааччы кырымылар завод филиалын аһы;

— оттуур алаастарга 5 км уе-талаах күрүөкү тугуу;

— сиргэ-туомка аһаллаах саха балаһыкты тугуу;

— «Көһүгү» экологическай парк ситиминэн оҕо туристическай базатын тугуу;

3. Партизан нөһүлөгө.

— специалисттарга аһаллаах 2 квартиралар арболит олоорор дьы-ани бэйэ күүһүнэн ситэрин;

— бөһүөлөк иһигэр 3 муостаны өрөмүөннөһүн;

— детсады кэтэх хаһаайысты-баны тэрийин;

— үлэ-сыһыалаах лаадырын базатын 25 мистэтин кэргэтин;

— оҕо спортивной площадка-тын тэрийин;

— «Көһүгү» экологическай парк ситиминэн оҕо туристическай базатын тугуу;

4. Нисольскай нөһүлөгө.

— үлэ-сыһыалаах лаадырын тугуулар тугуу;

— бөһүөлөк иһин тугууларыны бэйэ күүһүнэн ыттым.

5. Хамадатта нөһүлөгө.

— культура дьэтин бэйэ күүһүнэн өрөмүөннөһүн;

— бөһүөлөк иһинээх уулусса-лары өрөмүөннөһүн;

— муугу аартыгы суолун өрөмүөннөһүн;

— кылабыһаны 4 км устала-ах курууһун эргитин;

— «Көһүгү» экологическай парк ситиминэн оҕо туристическай базатын тугуу;

6. II Хомуустаах нөһүлөгө.

— нөһүлөккө күүһүнэн спортплощадканы тугуу;

— культура дьэтин капиталь-най өрөмүөн; — башыгы тугуу;

— оскуола коллективин күүһүнэн оскуолаһа палисадни-каны эргитин;

— куучча кивитара аһа баста-ан олохсуйбут сирдэригэр бэлэмнэ-ти тугуу.

7. Нам селота.

— кырдыаҕастар дьыаларын ту-туу;

— М. Амисов аатынан болуос-сат скверин тугууларын оҕоруу;

— И. Винокуров, Ч. Винокуров ааттарынан уулуссалары тугууларын оҕоруу;

— «Чэгиэн» сайынты стадио-ну тугуу;

— спортсалааны тугуу.

8. Таастаах нөһүлөгө.

— 5 км усталаах водопроводу тардым;

— хаһаайыстыбаннай ыһма-нан спортсалааны тугуу;

— пекарня бурдугу харайар пристройун тугуу;

— кыһыкы сылы быһа оҕорор ферматы уонна сылгы базатын тугууларыга үлэһити ыттым;

9. Салбаң нөһүлөгө.

— 2 км усталаах уот линиятын тугууларын оҕорууга остуолбаларга соптоох маһы кэргин;

— Ард дойдуга Улуу сэринити-гэр өлбүт буйбунар аһаллаах па-матынныгы тугууларын оҕоруу;

— оскуолага аһаллаах гаһынан хааччылар төгүрүк сыл үлэлиир теплицаны тугуу.

10. Искра нөһүлөгө.

— дьэ кэргэн экономикатын сайыннарыга ыһах-сүөһү, сылгы уонна дьэ кэргэн ахсаанын бы-лырыныггатын 5 бырыһыан элбө-түн;

— эксперимент варианнаан айылга гаһык киллэрингэ аһалла-ах 1 км усталаах просеканы кэргин;

— арычнай гараһы спортсаалага уларыта тугуу;

— «Дьаһада» б/х базатыгар кы-мыһы оҕорууга үөрэтэр-произ-водственной лаадырын тэрийин;

— бөһүөлөк иһинээх уулусса-лары оҕоруу, бөһүөлөк иһин тугу-сары.

11. Хатыр Арыа нөһүлөгө.

— спортсалааны тугуууну ситэ-рин;

— бөһүөлөк иһигэр 2 км уста-лаах уулуссалары өрөмүөннөһүн;

— И.Е. Винокуров аатынан бо-луосаты тугууларын оҕоруу.

12. Граф Бирөгө, социальной реабилитация училищета.

— культураны киһини тугууларын оҕоруу;

— кыһынарны үлэлиир теплицаны тугуу;

— котельнай столарнай сы-ахха уларыта тугуу;

— спортивной площадканы оҕоруу;

— арычнай варианнаан спорт-сааланы тугуу;

— ичигэс туалеты тугуу;

— 2 №-дээх общежитиени олоорор дьэ кэргэн уларыта тугуу.

13. Ботуг нөһүлөгө.

— спортсалааны тугуууну ситэ-рин;

— оскуола уонна детсад кэтэх хаһаайыстыбатын кэргэтин;

— 3 даамбаны өрөмүөннөһүн;

— 4 км усталаах водопроводу тардым.

14. Модут нөһүлөгө.

— спортсалааны тугуу;

— оскуола уонна детсад кэтэх хаһаайыстыбатын сайыннары;

— «Көһүгү» экологическай парк ситиминэн оҕо туристическай базатын тугуу;

— түүлээхтэн таһаһы тигингэ, аһах таһаһын тигингэ уонна өрөмүөнгө 3 сыры арыһы;

— АТС линиятын тугууларын оҕорууга остуолбаларын бэлэмнэ-ти тугуу;

— 15 дьэ кэргэнигэ аһаан сай-ылыктары тэрийин;

— ыһах-сүөһү, сылгы, сибиин-нэ ахсаанын былырыныггатын 5 бырыһыаннаан элбэтин.

15. Хатыр нөһүлөгө.

— бөһүөлөк иһин тугуулары: 500 маһы олооруу;

— 4 км усталаах водопроводу тардым;

— орто оскуола кэтэх хаһаай-ыстыбатын тэрийин;

— электрелиниэни тугууларын оҕорууга материалы бэлэмнөһүн;

— «Көһүгү» экологическай парк ситиминэн оҕо туристическай базатын тугуу.

(Салгытынан 4 стр. көр)

70 саас. Бу ыла ылбычча саас буолбатах. Буолан баран саха кинигэтин урут сахалар уһун үлэ-дөһөтөрүнэн Союзка миэстэлээр курдук этибит. Ол биһиги курдук тыбыс айылгалаах дойдуга чакчы бэйэтин доруобуйатынан уонна этинэн-хаанынан чэгиэн киһи тоһумурданаан биэрэбит киһи сүүһүтөр тийбэрэ абыт буолуо. Оттон нэһилиэнньэ үгүс араагата 70 сыйлаах кырбиһи марахамнык ылынара. Ийэм бокуосунук: «70 саас диин—бу кырби саас. Маны мүчү түстүн да сүүскөр да тийиэххин сеп.»—дира. Ол торо эрэ мин өйбөр төлөрүбүтүм инэн хаалбыт. Бүгүн 70 сааһым томотчу туолбут, билгин да үлэ үөһүтөр күн иллэнэ суох, кэлэ-бара сүһүбүн үрдүгэр сүүрө сылдыар, биэр истинэ табаарыһым, эрэллээх дойдорум Николай Иванович Сивцев туһунан ахтан аһыахпын баардым.

Кини 1930 сыйлаахха тохсуньу 1 күнүгэр Уус-Алдан оройуонун Баатадай нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Атата Иван Васильевич Сивцев Хатырыкка олорон 94 сааһыгар өлбүтэ. Ийэтэ Сивцева (Тарскал) Мария Евсеевна 1937 с. 27 саастаар ылдан күн сириттэн күрэммитэ. Биргэ төрөөбүт биэр уол, икки кыыс тулааһа хаалбыттара. Ийэтэ суох хаалбыт ордор интэргэй тирбэрэ быстыбатынан, онтомантан саданан, аймахтарыгар өйөнөн-убанан син олоххо тарбачынан тахсыбыттара. Адалара Уйбаан икки хараганы ылсаран колхоз түбүктээх үлэтигэр сылдыра. Хара үлэ диин тутун билбэхтэспит арай кырдырас этэ.

Колы мал улахан орто буолан колхозка эрдэ, 12 саастаарттан үлэлээбитэ. 16-гар колхоз чилиэнинэн ылыллыбыта. Сорины сылдырагыгар интернакка олорон үөрөммүтэ. Ол быһыгар оскуола сабыллан, тохтуу-тохтуу үөрэнэн, Чарыгай 7 кылаастаах оскуолатын 19 саастаар бүтэрибитэ.

Сытыы-хотуу, ылбыдай тыллаах-өстөөх эдэр уолу аны Дьоккуускайдаары колхозтар салайааччыларын бэлэмниир орто оскуолага ылтан үөрэттэрэллэр. Ону 1953 сыйлаахха бүтэрэр. Дьомантан ыла сардаланар киһи үлэ-хамнаһа, машина ууруллар олоһун онкула.

Николай Иванович туһунан хайдах да, биэр дьүрүс ыллын да, көссөн кэбиспит киһинэ эбит. Кини олоһо оннук бай, үлэтэ-хамнаһа кини. Онон мин үс суолга араарар ордук дии санаатым: тустаах үлэтэ, общественной олоһо уонна мал аратын быһымынан.

Н.И. Сивцев колхознай оскуоланы бүтэрэн төрөөбүт оройуонугар 10 сый устата очотооһу Молотов аатынан, онтон «Правда» колхозтар хаһаайыстыбаларыгар салайар үлэтэ мииккиллибитэ, буулайар халпыта. Баастал племенной фермага сэбиэдиссэйинэн, онтон комплекснай биригээдүү биригэдийириэнэ, кэлин производственной участка сэбиэдиссэйинэн үлэлээбитэ. Очолорго мотоцикл диин төрөл бэрт сэдэх буолара. Оройуонна кэлбит өсөдүтө «Иж-49» мотоцикл киһиэхэ тивсэн «тимир аттаах тойон» аатыран, кыһынары сүүрдэра. Сырыыта түргэниэнэ, хэлэрэ-барара сыйдаммынан очотооһу кырдырастары сөрү диин сөхтөрөрө Суолун суоллан, сороһор сүтэрэ-сүтэрэ булан саллалара. Хайдах айаһыларын бэйэтэ билэр.

1963-64 сс. Иркутскайдаары уобаластар икки ардыларынаады колхозтар уонна совхозтар салайар кадрдарын бэлэмниир оскуолага үөрөммүтэ. Манна республика бары мунукарарыттан кэлбит, колхоз үлэтигэр «мин дуо» дэспит эрэтэр мустан, чакчы салайааччы быһытынан сиппиттэрэ-хоплуттара, теоретическай өттүнэн толору сэбиэдиссэйиттэрэ. Биһи киһибит манна даһын дьон кэннигэр буолбатара. Өрүүтүн хайа бадарар болпуруос киһиигэр, ордук общественной үлэлэргэ, тэрээһин өттүгэр иһини кырбиһит этэ. Ол туһунан биригэ үөрөммүт үөлэнигэр, биэр дойдуга, рес-

публика нуруотун хаһаайыстыбатын үтүөлөөх үлэһитэ Егор Васильевич Местников бэйэтин ахтытыгыгар тоһоһолоон балиэттир. Үөрөһүн бүтэрээт, сэттиньигэ очотооһу Среднененский оройуонун М. Аммосов аатынан колхоз парткомун босхоломмут секретарынан талыллан Хатырыкка көһөн кэлбитэ. Ити үлэрэ 1967 с. диири үлэтир. Бу Нам сиригэр кэлэн Николай Иванович дьон көргөһүннээн үчүгэйдик олорон, үлэлээн, дьонун-сэргэтин, айылгатын сөбүдээн иккис төрөөбүт дойдутун буолбута. Дуһанын туттарбыта, сүрэхтин сөбүлээбитэ. Ону киһи хайа

өйдөһүүлэрэ сүрүн күүс буолбута. Бу көмгэ Модут оройуонига үс төгүл сыйл түмүктөрүнэн бастаабыта. Оройуон чемпионнара, үлэ майктара үүнэн тахсыбыттара, Киһилэртэн сорохторо бу бааллар: Максим Николаевич Ли—хоргоуппуйу үүнэрээччи, 100 гектардаах сиртэн гектарыттан ортогунан 120 цт үүнүүнү ылбыта, «Үлэ Албан Аата» 3-с степеннээх орденнэн наараадаламмыта, «Нуруот хаһаайыстыба-

аһан сманалаабаккын. Ол иһин киһи куруук дьонун кытта биригэ, тэһигэ көрдүлэр.

Модукка управлюющайын үлэтин миһ тутаммын Ньукулай Хатырыкка көһөн турардаах. Ол бастакы күнүм туһунан кыратык ахтан аһарыахпын санаатым.

1975 с. от ыйын 1 күнэ этэ. Николай Иванович үлэтин туттарар, миһ киһи оннугар тутан хаалар сөрүктээх этибит. Эдэр, саһа аһаммыт киһиэхэ управлюющай үлэтэ хайдарын, туох уратылаарын, хаһаайыстыба төһө кизгини, таарычы дьону кытта хайдах үлэлээхкэ сөбүн, бэйэтин уопутунан көрдөрөр хабаан-

сан дьаһайан, бүтэрэн-өһорон көлөбит. Киһэлэки күн түмүктөнөн, үлэ тутуһулуонна. Ону мэхтиэлээн илин тутустубут. Дьэ итинни.

Онно көрдөхкө, дьэ күлүмнэтиэн, киһирэн-тахсан, быһаара охсон, кырбэри кытта киһирэн, эйэлээһери кытта эйэлэһэн уола хаан этэ. Оннук судургу характерин дьон хайдах эрэ сөбүлүүрдүү диибит санаам кылаан гыһан ааспытын билгитин да санаабын. Ол санаам сөптөөгүн килин ааспыт биригэмэ дакаастаата. Николай Иванович модуттарга өрүү күндү маалдыт, убаастабыллаах убай, ара табаарыс, тэһигэр доһор-атаас. Күн бүгүбүтүр дьыл!

Бүгүнгү юбиларбыт үгүс өрүттээх общественной үлэрэ сааһын тухары мииккиллэн, тиритэ-хорута үлэлээн кэллэ. Билгитин да үлэһини сылдыар.

Киһи өр сыйлаах үлэтэ правительственной наараадаларынан, уонча мэтээллэринэн уонна аһактарынан, хопло тухары грамоталарынан бэлэтэммиттэрэ. Киһи ССКП райкомун чилиэнинэн, иккис улуус хас да нэһиликтэригэ сэбиэттэрин депутаттарынан, солбуулар председателиэнэ, бастааһынай комиссия председателиэнэ элбэхтик быыбардаммыта. 1970 с. ССКП уобаластаары конференциятын делегатынан талыллыбыта. Н.И. Сивцев—Россия журналистарын Союһун чилиэнэ.

Николай Иванович билгитин да олох үөһүгэр сылдыар, нэһилик ветераннарын көрөн-истэн түбүгүрэр. Киһилэр иһирээтэрин олохтоох былаас иһигэр туруорсар, көмүскүүр. Хатырыкка киһи курдук аһарыгытаттаах тутуах киһи баара өссө биллибэт. Итин: киһи барытын бэйэтин дьолуван аарынар.

Н.И. Сивцев тапталаах кэрэгэн, ара, эһа, хос эһа. Киһиэхэ кэрэ аһара, олоһун доһоро, тапталааһа Елизавета Васильевна 10 орду төрөтөн балахтээбитэ: 5 уоһу, 5 кыһы. Киһиттэн киһи төрүүр, олохтон олох сардалар. Ол курдук толору дьоллоох Сивцевтэр билгитин 25 сизэнсээхтэр, биэр хос сизинсээхтэр. Бары түгөн көһүннэ да кырлар эһээлээх эбээлэртэн кэлэ тураллар. Киһилэр 10 өдөлоро бары орто, үрдүк үөрөһү бүтэрэн, ыл-бараан буолбут дьон. Чакчы төрөһүүтэригэр үтүө ааттарын салтыылар.

Мин Николай Ивановичы кытта отучча сый биригэ үлэлэтим, алтыстым, табаарыстастым, элбөх чэйин истим. Ол тухары куруутун кэтээн көрөбүн: «Бээрэ, бу киһи бэйэтин тула дьону тардар күүһө туохханын?» диин. Син киһи-киһи курдук, үлэһит-үлэһит курдук, улахан уратыта суох. Ол гыһан баран киһи биэр аһынаах. Дьону олуус убаастыыр, таптыыр. Дьонго сыйыана ураты үчүгэй. Ким да куһардын хайа да хостуу сатаабат, киһи да сээбэт, туоранпат. Дьонго өрүү эрэллээх. Үчүгэйи кимтэн бадарар булар. Киһи үчүгэй буоллаһа тэһигэ үөрсэр, куһаған буоллаһа хомолтону тэһигэ үлэлэстэр. Онон киһи күүһэ, дьоло—дьонго. Ол иһин киһиэхэ күүһүгэр күүс эбиллэр, санаата бөрүсүйэр. Билгитин да дьон туһа, кырдырастарым туһа диин күнүгэ түбүгүрэр. Манык киһини саас ылбат.

Убаастабыллаах Николай Иванович, 70 сааскынан итинти-истинтигэ ээрдэлиниһи! Кырдыар диин билгитимэ, өрүү доруобай буол, сүүрбүтүн курдук сүүр, үлэлээбитиг курдук үлэлээ. Таптааһа кэрэгинэн Елизавета Васильевна өрүүтүн эн аттыгар баар буоллу. Күнүгэ үөрүүгүн, ситиниһини үлэлэстэн өртүт. Орлорун, сизинсэригэр, хос сизинсэригэр иһини үрдэн, дьоллоох-соргулаах буоллунар. Аһыгы олох хаһыга хаарыбатын, күлүк өгтө дьалты буоллу. 70-мүт туоллум диин сэнэнимэ, 80-гар диири аарыс, 90-гар дьылы туруулас, 100-кэр тийиэн сүүрө сырыт.

Андрей КОБЯКОВ

ААТТААХ АТАС, ИСТИН ДОБОР

ОЧЕРК

Күндүтүк саныыр убайбытын, Хатырык нэһилиэгин ветераннарын сэбиэтин председатели, Нам улуһун Бочуоттаах граждандарын, Россия журналистарын Союһун чилиэнигэ СИВИЦЕВ Николай Иванович 70 сааскын туолбут өрөгөйдөөх үбүлүйүгүнүн ис сүрэхтигэр итинти-истинтигэ ээрдэлинибит! Баарабыт кыла мастык кытаанах доруобуйаны, чулас дьонун-ардыбыр, синаһарын, хос сизинсэриг сыйлаас сыйсынаарыгар угуттанан өссө да өр сыйларга үөрэ-көтө үлэһини-хамнык сылдыартар. Баарабыт аһыах уонна аһын көргөһүтөр туох баар үчүгэйи-кэрэни.

Наман, Дьоккуускайтан Сивцевтэр, Карманниостар, Федоровтар, Вилкоуростар, Арманниостар

кэлэрбиттэн күн бүгүнүгэр диири, ханна да, харыс да сирин халбарыбаһа, Хатырыкка олоһоро да туоһулуур.

1967-69 сс. бодөһсүйбүт М. Аммосов аатынан колхоз (Хатырык, Модут, Түбэ, Көбөкөн, Арбын) бырабылманьытын председатели солбуулааччытынан талыллан үлэлээбитэ. Итин тэһигэ партком секретарын солбуулааччыты этэ. Бу көмгэ хаһаайыстыбанык да быһытынан, партиянай-политическай да өттүнэн салайааччы быһымынан таһыма биллөрдик үрдээбитэ, масштаба көргөзбүтэ. Ол диин хаттаан партком секретарынан талыллан үлэлээбитэ. Маны таһынан киһи Модут, Хатырык отделениеларыгар управлюющайдабыт, совхоз профкомун председатели, Хатырык нэһилиэгин исполкомун председатели ода, дуоһунастарга талылла сылдыбыта. Совхоз народнай контуруоһа босхоломмут председателиэнэ эмиз үлэлээбитэ. Ол тухары барытыгар эгиклэ суох үлэни көрдөрбүтэ. Киһи үлэрэ эһиртэһтээх сыйыана, кырдыксыта уонна принципилыһына, дьонго киһини сыйыана, үлэрэ-хамнаһа ирдэбиллээгэ түмүктэрдээх буолбута.

Николай Иванович ордук Модукка управлюющайдабыт сылдыарын (1971-75 сс.) астынан турар сылаас тылларынан ахтар. Ааспытын кэһигэ санаатаахха кырдык да үлэ-хамнас барбыт, дьон-сэргэ туруммут эбит. Ити көмгэ Модукка тэрийбөһүтлэринэн уонна үлэни көрдөрбөһүтлэринэн сельсовет председатели П.Н. Протопопов, партиянай тэрийбэ секретара В.П. Макаров уонна киһи буолбуттара. Бу дьон бары биэр тылы булуулар,

тын үтүөлөөх үлэһитэ» үрдүк ааты ылбыта.

Матрена Николаевна Слепцова—ыһаныксыт. «Бочуот аһага» орден кавалера, 2000 кырбиһини бастакынан ситиспитэ.

Кирик Давидович Гуляевиччат сүөһүнү уотааччы. «Үлэ Кыһыл Знамята» орден кавалерынан буолбута.

Гаврил Александрович Петров—бурдук үүнэрээччи, комбайнер, «Үлэрэ кылбизин иһин» мэтээлиэн наараадаламмыта, 400 гектар бааһынаттан ортогунан та ахсыттан 18 цт үүнүүнү хомуулары ситиспитэ. Москвада Нуруот хаһаайыстыбатын ситинилэриг быыстапкатыгар баран кыттыбыта.

Егор Романович Леонтьев—отделение зоотехника. «Үлэрэ кылбизин иһин» мэтээлиэн балиэтэммитэ. Маны таһынан сельсовет председатели Проконий Николаевич Протопопов «Бочуот анага» орденнэн наараадаламмыта. Оттон Н.И. Сивцев Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Бочуотунай грамотатынан уонна «Москвич» массыһа фондатынан наараадаламмыта.

Маны таһынан Модут отделениета оройуонка бастырыгар маныксыттар А.М. Буришева, А.А. Ким-Чей, Е.Г. Мальцева, М.С. Куличкина, механик Д.П. Дьяконов ода сүрүн төһүү буолбуттара. Николай Иванович үлэтэ дьон үлэтин нөһүө көстөрүөн уратылаах. Киһини хайдах да туспа, ойдом ылаан кы-

наах бу сайынгы үтүө күн сараламмыта. Үгүс курдук хонтуораттан саралаатыбыт. Окко киһини үгүнэ Күттээ Миһтэрэй эмнота окко кырбэтэх. Мунһар ата суох. Сылгыһыт Уйбаачаан аттары туптатах, куоттаран кэбиспит. Дьэ айдаан. Калин уолуктаһымы буолла: «Бар, хонтуораттан тары! Эссе аттары бэлэмнээбэккэ манна кэлбит буола-буола...» Киһитэ сымнаһарын быһа ыстаан туран, тугу эрэ диир, миһ олох истибопти. Киһим истэр быһыылаах: «Ээ, эссе, куотунум! Булгуччу... Булгуччу...»—диоматтир. Онтон еһи уоскуйан, остуолугар кэлэн лах гыһа олоһунан кэбистэ. Миһ испэр: «Манык буолларына дьэ, киһи саллар үлэтэ эбит ээ, — дии санаатым да таспар таһарбатым. Чарыһарын чарыһым. Кирибит эрэ барыта «ол суох», «бу суох» диин иһэр. «Миһи киһини ылбаһыт, ол киһини ылаһыт», «ити ат былырымын кыраабылга барбатара, ону биэрэри гыһарат дуо, суох, суох, ылбаһыт». Дьэ итигэтигэр эвэньевейгутун бэйэриг будунун»,—эһи дасиһи, араастаап кээптэһи. Маргыһар үөһэ маргыһар. Кыра хос иһэ өрө оруулан олоһор.

Күлүскү аһылаастыгыгар киһини батыһан уулусса муһунгар турар кыра дьыллээх ылаһа тийдибит. Кирибиттиг билги хонтуорада уолуктаһыт киһини бу олоһор эбит. Бай?! Кэһини билбитим, дьыллээх хаһаайка М. Тарскал Николай Иванович ыраарыһын эдийийэ эбит. Оттон сылгыһыт Иван Николаевич Тихонов киһиэхэ күтүөт. Манна өрүү эһирттир эбит. Аһылык кэһиттэн аны мыраан аһыһар өчүттэр трактордарын батыһынаран кэбиспиттаригэр тах-

Сыһы аайы сыспай сизэлээби,
Хонуу аайы хороһор муостаабы

ТҮЯ СИРЭ

Хабсаат ичинэн хабсаат

Хаһаайыстыбатын министерствотун информационнай-консультационнай сулууспата бэлэмнээтэ

УЛУУСТАР ААБААЧЧЫЛАРЫГАР

Е.А. БОРИСОВ,

Саха республикатын Түя хаһаайыстыбатын уонна соҕотуоһкада министриэ

Бүтүгү түя сири олоҕо-дьаһада, кини туруорар проблемалара адыас сагалыы быһаарыны эрэйэллэр. Урукку курдук дьон үөһэттан кэлэр дьаһаллары кэтэһэн олоҕорор уурайда. Бэйэ тэринэр күүһүгэр эрэллээх буолуу улаатта. Ону билиги туохтан көрөбүтү?

Республика бары улуустарыгар сиргэ-уоһка сыһан төрдүттэн уларыһытыгар, дьон-сэргэ төрүттээн-уустан туран көтөх хаһаайыстыбалары тэриһии үтүөкэннээх үгэстэри сөргүтүргэ уонна төһө кыалларынан ол үлэлэри унуордаан кэлбит баай ис хоһоонноох ооптуту туһаны суолугар турунууга норуот хамсааһынар төрүттүүргэ кыагы биэрэ. Билигин олохтоту норуот бэйэтэ тэринэр кыагыт-күүһүн үрдэтиигэ туһайылар хайыһалары ыһы суолларын көрдүүр. Ол туох хаһык иннинэ дьон айы-саанаа туруктаахтык, сөптөөхтүк сайдар хайысха-лар уларыһылар кытта сибээстээхтэр. Дьон-сэргэ олоҕу тупсарыыга, туруктаах оҕорууга турунуутугар СР Президентэ М.Е. Николаев уонна правительство ыһынар дьаһалларын ураты хардыыларга ми өссө бүтүгү республикатаагы да, улуустары да олохтоох хаһыаттар редакциялара киллэрбит сүдү суолталаах кылааттара эмиэ баар диир этим. Кырдыыга да онук.

Билигин олох бары боппууостарын кэлминик көрүү стратегията оһонулар уонна сорох өтө толорууга киирэр көмүгэр түя сири бэчээтин, радиотын, телевидениетин үлэһиттэрэ кинилэр уонунан аарыллар талааннаах, олох бэйэтин үөһүттэн эт-хаан хабаан тахсыбыт журналисттары кытары сибээстээх үлэһиттэр инникитин оһуе диир наада дии сыһыбын. Онук да буолуохтаах.

Республика Президентэ М.Е. Николаев уонна республика правительствота норуот хаһаайыстыбатын

сайыһарыга кэжээ олус ылтыктаах дьаһаллары ыл-быттары бары көрө-истэ сымдаарыт. Ол быһаарыллар проблемалар түллэр үөстэринэн республика Түя хаһаайыстыбатын уонна соҕотуоһкада министерствотун бары подразделениелара, тэрилтэлэрэ, кини үлэтин кытары быһаччы сибээстээх баһынай хаһаайыстыбалар бары аһаллар. Оһуе улахан суолталаах сорукутары быһаараллар.

Аһы-уһу дэлэтин эрэ тула буолбакка, улахан болгомото социальнай туһайыһылаах санаа политиканы экономиканы кытары ыкса сибээстээхтик киллэрингэ туһайылар. Бу кэмгэ түя сири улуустарынаары кыһыаттар редакциялара хаһаайыһытаар да корсунук, тэтиһээхтик социальнай, общественнай, экономикай боппууостары дьон өйүн-санаатын уларытардыгы туруораллара уонна олоххо хайы-үйэ баар буолбут үтүөкэннээх көлбүрдэригэр биһэргэ-төллөрө наада буолла. Бу—улахан сорок.

Түя малык экономикатын сайыһарыга уонна чөл олоҕу тэрийиһэ дьулуһуу—бу, ми санаабар, наһа инники сайдытыгы стратегиятын оҕоруу биһир дьонуннаах хардыытынан буолар. Ону билиги республика Президентэ М.Е. Николаев «XXI-с үйэ баста-кы чыыһыргэр Саха республикатын сайдытыгы суола» диир сүткөн суолталаах уонна билигин дьон-сэргэ дьүүллэһитигэр, санаатын атастаһытыгар бэртээхэй төрүөттэри биһирбит үлэтигэр арылхайдык көрөбүт.

Бүтүгү түя сири бэчээтин үлэһиттэригэр республика Түятын хаһаайыстыбатын уонна со-гоотуоһкада министерство аатыттан махталбын уонна инникитин түя сири проблемаларын кытары сибээстээх бары боппууостарга сүбэлэһэн, биһир санааны тобулан үлэһиттэр диир аралбын этэбин.

инниттэн республика урдүнэн, улуустар дьаһалталарын, ТХУОСМ быһаарытынан үчүгэй туруктаах, сайдыбыт инфраструкту-ралаах, быһаннаах сирдээх-уоттаах хаһаайыстыбалары талан үлэлэтэргэ, атыттары банкрот оҕортоон бөһөлөнөр үлэни тэрийи барара бириэмэ ирдэбилэ буолла. Оһу таһынан государство хайаан даҕаны индустриальнай хайысхалаах көтөр фабрикага, сибииһэ интэр-комплекс курдук хаһаайыстыбалары уонна племен-ной, бурдук, оһуруот аһын сизем-тиһэн дьарыстанар идэтибит ха-һаайыстыбалары ночооттоохтук да үлэлэтэллэр булчучу өбүүрө ир-дөнөр.

Банкрот буолбут хаһаайысты-балар үлэһиттэрэ бэйэлэрэ кэтэх хаһаайыстыбаларыга эбэтэр баһынай хаһаайыстыбалары тэриһэн уонна кинилэри холбоһоон кооперативтарга кыттыһан үлэһит суолунан бараллар сөп. Бу хаһаайыстыбалар үлэһиттэрэ үөрүүтэ суох бэйэлэрин кэтэх, баһынай хаһаайыстыбалары уонна кинилэр холбоһуктары кооперативта-ры тэрийэн үлэһитлэригэр көмөлөөх буолар иннитэн прави-тельство анал уураада тахсара на-ада. Уурааха бастатан туран бан-крот хаһаайыстыба нэстэрин сотон үлэһиттэр санаттан иһээ суох үлэ-һитлэрин көрүүккэ, инкиһинэ, хаһаайыстыба тутан туран соци-альнай-производственной инфра-структура тын (хотоннору, гараж-тары, котельнайдары, уопсай дьи-элэри о.д.а.) ыспаакка олохтоох дьаһалта көрүүтүгэр бөһө биэри-эккэ. Үсүһүнэн, сана төриһэр түя хаһаайыстыбатын кооперативта-рын нолуоктааһыныгар биллэр чэпчэтиилэри олохтоһун.

Калин түя сиригэр бородуук-суйаны оҕорон таһаары үгүс бы-рыһыана кэтэх хаһаайыстыба су-отугар тиксэр буолара саарбага суох. Кэлэр сылларга түя сири үгүс олохтоохторун үлэһиттэр эл-тэ уонна аһыыр-таһыыр суола агардас бэйэтин кэтэх хаһаайы-стыбата буолар буолла. Оһон рес-публика Президентэ М.Е. Николаев саамай бириэмэтигэр уонна сөпкө түя малык экономика тын өйөһүнүн боппууоһун көтөргө, улахан хамсааһыны таһааран эрэр. Кини баҕарара диир бу хамсааһын

ЫҢҢЫРЫ

Саха сири инники кэскилин туһунан саныыр уонна түя сири бары олохтоохторо!

Билиги, «Түя сирэ» обще-ственной-политической хамсаа-һыны тэрийэр конференция кыт-тылаахтара, хамсааһыны тэ-рийи бары эһиһитиниһин өйдөөн туран, түя сири уонна Саха сири бары төрүт олохтоохторун интэри-эстэринэн салайтаран тэрэһин баар буолуохтааҕар бигэттик эр-ээн, билигин уустук кэмгэ оһорон биһир дахпитиэ канэһэски көлүөнэ-битигэр охсуулаах буоларын билэ-бит. Эһиһэ туһайан манһыгы этэ-бит.

Билигин буола турар быһыы-майгы элбэх уустуктардаах, кини үөһөтөх-ахтыбатах өттүттэн тах-сар кэлэр түмүктөрдөөх, түя сири олохтоохторун интэриэстэрин көүмүлүүр быһаарыһылардаах бу-олуон сөп. Ити барыта Россияга бу-ола турар дьаһааннаах быһыт-тан-майгыттан быһаччы тутулу-таах. Ол эрэри бэйэтин республикатын интэриэти мөккүөрдэри киники былаанга хаалларан, түмсүүлээх буолууку иһики күөһүгэ таһааран, биһир са-наанан бэйэтин интэриэһин көмүскэбит норуоттаах террито-рия хаһан баҕарар ордук сүүйүүлээх балаһыаньаны ыла-ра биллэн турар суол.

Республикага социальнай өттүнэн төһө суох буолуу таһыма үрдээн иһэр. Түя сири олохтоох-торун дохуота республика орто көрдөрүүтүттэн лаша хаалан иһэр. Оһон промышленность ра-бочайдары, транспорт үлэһиттэ-рин орто хамнастарыттан түя си-ри бородууксуйатын оҕорон та-һаараччы орто хамнаһа южогар тогул намһаах. Үгүэтэр пенсия, пособие харчытынан оһороллор.

Үөскэбит балаһыаньа туһу-нан хайдах биһирин этэн турам-мыт, бүгүн түя сири олохтоохто-рун интэриэстэрин көмүскүүр об-щественнай-политическай хамсааһыны тэрийэргэ уолдыста-кыан чопчу эбэбит. Буккуруудаах кэмнэргэ түмсүүлээх эрэ буолла-хпытна таһаары оҕорон таһаара-аччыларбыт уонна түя сири учу-

уталлара, быраастара, атын да үлэһиттэр өссө ырахан балаһыан-һыга түбөһөллөрдүттэн арааччы-лыахпыт дии сыһыбыт.

Тэриллэр общественной-поли-тической хамсааһын үлэтин сүрүн туһайыһылар манһыгыт:

1. Хас бизирди киһи быһаарыи сана экономической усулуобуйага сөп түбөһүннэрин толору туһанар усулуобуйатын оҕоруу.

2. Саха сири олохтоохторо түмсүүлээх буолалларын ситиһэл общество политической олоҕор са-быдыалдаһын.

3. Түя сири олохтоохторун дохуоттарын сүрүн көрүгэ буолар таһаарынай производствоны бары өттүнэн өйүүрү таһынан нацио-нальнай политика оҕоруу.

4. Промышленность уонна түя сирэ интеграциялааһынарын со-куоннай базатын Ил Түмэниһэ ыллараы ситиһии.

5. Сахалыы суругу-бичиги, үөрэхтэһини күннэри олоххо би-гатик киллэрини.

6. Саха сиригэр хаһаайыһына-һын бары формата бас билиһит-тэн тутулуга суох көдүүстээһит-тэн көрө сайдарын өйөһүн.

7. Түя сири олохтоохторо бары биһир сымалга түмсүбүттэрин түмүгэр үөскүүр быһыһы-майгы-ны туһанан бэйэбит дьоммутун былаас бары институттарыгар олохтуур политиканы ыһтыахта-ахпыт. Кинилэр көмөлөрүнэн түя сири дьонун олоҕун чэпчэтэр, дьа-рыһтарын сайыһарар көдүүстээ-эх экономикай механизмнары, нолуоктааһыны, кредиттэһини, бородууксуйаны батары ситиһин олохтуур иһин аһсаабат үлэни кытты.

Бу туһайыһыларбыт туолалла-рыгар билиги сүрүн оруолу Саха сири бары олохтоохторун дохуот-най уонна интеллектуальнай кыах-тарыгар уурабыт. Санаан көрүг, уйаар-кэйээрэ билиһит Аан дой-дубуттар хайа омук манһык ирбэт төһөгө, экстремальнай усулуоб-уйага дьээ-уот тэриһэн, сүрүн дьарытын сүтэрбэксэ үлэһин-хам-ны оһороруй? Суох. Бу сүдү ду-ховнай кыахпыт соҕотох көдүүстээх күүспүт. Маны түмсүүлээх буоламыт республи-кабыт уонна хас биһирдибит инни-гэр тирээн турар тын сорукутары, государственнай, политической, экономикай уонна социальнай проблемалары быһаарыыга туһа-айаһыахтаахпыт.

Государствоны свлайыны үлэ-тигэр диниһээх кыттыһыны, түя сири олохтоохторун интэриэһин көмүскүүр инниттэн манһык ыһ-малары туһанан оҕорор санаала-ахпыт:

1. Олохтоох бэйэни салайыны, государственнай, сокуону таһа-арар, суот органнырын быһаар-дыгар көхтөөхтүк кыттыа хамсаа-һын кыттылаахтары—түя си-ри олохтоохторун таһаарыны. Кинилэр көмөлөрүнэн республика национальнай интэриэһин көмүскэһин.

2. Түя сириттэн үөскээн тахсы-быт правительствода, Ил Түмэнигэ оҕа республика салайар органа-рыгар үлэһиттэр дьонун доһуу түмүү.

3. Саха сири наукатын, куль-туратын, үөрэтиринин, студенче-ствотын, ыһчаттары уонна пред-принимателлэрин интэриэстэрин биһир сымалга түмэн, государствен-най суолталаах боппууостары быһаарыыга кыттыһары.

4. Республика инники кэскил-лэр туһуланар бөдөг боппууоста-ры быһаарыыга Саха сири олох-тоохторун санааларын ыһытык, референдум ыһмаларынан исти-кэ-билиги таһааран болдомторо ыһыны тэрийи.

Бу сыллыһын-сорукупутун си-тиһирбитигэр билиги күүстээх, түмсүүлээх буолуохтаахпыт уонна общество атын хамсаатар сүүстэ-рин бэйэбитигэр тардан, кинилэри кытары биһир тылы булан көдүүстээхтик үлэһиттэригэр эр-эйиллэр.

Оһон, билиги Саха сири бары олохтоохторун интэриэстэрин көмүскүүр общественной-поли-тической хамсааһыммыт республи-кага суолтата үрдүүрө, этиилэрэ ыһыһарылаах буолууга хас би-риди түя сири олохтоохторут-тан, эһиги көхтөөхтүк кыттары-тыттан тутулукутаах. Манһык этэн туран, барыгытын хамсааһынга киирэн Саха сири республикатын инники кэскилин туһуугар үлэ-э кыттарыгыгар ыһырабыт!

Тэрийэр конференция кыттылаахтара

В. ПОЛОВ

БААҢНАЙ УОННА КЭТЭХ ХАҢААЙЫСТЫБАЛАР ИННИКИ САЙДЫЛАРА—КООПЕРАЦИЯЛААҢЫН СУОЛА

Билигин уустук экономикай кризис усулуобуйатыгар түя хаһаайыстыбатын бары көрүгүнээ-эх хаһаайыстыбаларын үлэлэригэр улахан ырахан балаһыаньа үөскээтэ. Оһуоха эбии быһылгы ардахтаах сайын сүгүн оттоһоһо, ходоһалары ууга мыталаан бары да ырахан балаһыаньаах түя дьонун эрэйи өссө албэтиннэрдэ.

Инникитин республика финан-совый балаһыаньага тупсарга өтөрүнэн күүтүлүмүбөтин быһы-тынан, калин да түя хаһаайысты-батыгар тиксэр бюджет харчыта эбиллэрэ суох буолуо. Бу түбөлүгө айыһа ырахан эһи кометунан үгүс хаһаайыстыбалар үп-харчы өттүнэн оһуе ырахан балаһыаньа-аланан, калин эстан-быстан бан-крот буолар кутталланьылар.

Оһиһин үлэһиттэр кыахтаах тэ-риһиллэри арһуһуэр, түя дьонун кыһаларын чэпчэтэр инниттэн эрдэттэн суоттамыт, былаанна-мыт дьаһаллары правительство, ТХУОСМ ыһын олоххо киллэрэ-рэ тын суолталанна.

Ол дьаһаллартан сүрүннэри-нин хаһаайыстыбалары реструк-туризациялаһын (уларытан тэ-рийи) уонна баһынай, кэтэх ха-һаайыстыбалары кооперациялааһын республикан-скай сымаллаах программаларын оҕорон ыһыан, үбүн-харчытын быһааран үлэлэтэ оһор наада.

Билигин экономикай кри-зисе усулуобуйатыгар государство ночооттоохтук үлэһиттэр бары хаһа-айыстыбалары үбүлүүр, өйүүр кыада суога чуолкайдык өйдөнөр. Оһон интеник хаһаайыстыбалар аһсааннара биллэ көбүрөөн наада. Ол оннугар үлэһиттэр кыахтаах үчүгэй балаһыаньааах арыһах хаһаайыстыбаларга государствен-най өйөбүл үгүс өттө, материаль-най-техническай ресурса өлгөмнүк тиксэр буоллар үлэлэр тахсылаах, түмүктөөх буолары-гар улахан төһүү буолуо этэ. Ол

«2000 СЫЛГА 2000 ҮТҮӨ ДЬЫАЛАНЫ» РЕСПУБЛИКАНСКОЙ ХАМСААНЫНГА КЫТТЫ ТУҢУНАН

(Иһини 1 стр. көр)

- 16. Түбө нөһилиэгэ.** — Аҕа дойду Улуу саритигэр өлбүт буйуннарга аналдаах памятнигы тупсаран огоруу; — бөһүөлөк иһигэр даамбаны нөһилиэниэ күүһүнөн тутуу; — нөһилиэниэ үбүээн водопроводы тардыы; — оскуола уонна детсад көтөх хаһаайыетыбаларын көнгөтти; — спортивной комплекс дьэтиин тутууну саалааһын;
- «Канкэма» экологической парк ситиминэн орду туристической базатын тутуу.
- 17. Фрунзе нөһилиэгэ.** — Фрунзе-Көбөкөн суолу тупсаран огоруу; — спортплощадканы тутууга материалы бэлэмнээһини; — «Хаддыгырмыр» сиргэ даамбаны өрөмүөннээһини; — оскуола-сад тутуутун

- ситэриги; — квартальной котельная тутуутун ситэриги.
- 18. Көбөкөн нөһилиэгэ.** — 25 мистэстээх гараһы спортсаалада уларыта тутуу; — ынах-сүөһү, сылгы уонна дьэс көтөрүн ахсаанын былырыныгыттан 5 бырыһыан элбэтти; — 5 км усталах сирдийэ күрүөнү тутуу; — участватаары балыһына дьэтиин тупсаран огоруу.
- 19. Арбын нөһилиэгэ.** — талахтан уонна мастан дьэс төрилин огорууга мастарыскайы арыыйы; — бөһүөлөк иһигэр уулуссалары уонна муосталары өрөмүөннээһини; — оттуур ходоһаларга уу таһыман көрөр-истэр иһиттөн ханналы бэлэмнээһини; — Эбэ күөлгэ даамбаны тутуу.

- УЛУУС ТЭРИЛТЭЛЭРИН, ПРЕДПРИЯТИЕЛАРЫН КУУСТЭРИНЭН ОҢОҕУЛЛАР ҮТҮӨ ДЬЫАЛАЛАР**
- «Эгсиэли» туристической-сыһыанар кини кооперативнай-народнай ыһыманан тутуу, ол иһигэр; *сыһыанар дьэилэр — нөһилиэгэр; *суолу огоруу — ДРСУ; *уоту тардыы — РЭС.
- УлусПО кондитерской сыахтаах бөккөрүнэтин тутуутун ситэриги; — алмааһы кырымыгыр завод производствотын көнгөтти; — улуус киинигэр бөйө үбүээн уулуссалары асфальтан буруйуу; — «Ас-үөл» СХПК эти переработкалыыр сыаһы ситэриги.

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Инспекция министерства по налогам и сборам Российской Федерации по Намскому улусу Республики Саха (Якутия) доводит до сведения граждан режим работы отдела налогообложения физических лиц по декларированию СГД, деклараций доходах и имуществе госслужащих.

С 9-00 до 17-00. Перерыв с 13-00 до 14-00.

Считать недействительным военный билет № П2 257565, выданный Кобяйским РВК на имя Николаева Ивана Афанасьевича.

Считать недействительным паспорт 11-СН № 577785, выданный 15 мая 1979 г. на имя Романова Руслана Егоровича.

Военный комиссариат Намского улуса производит отбор кандидатов из числа граждан, пребывающих в запасе в возрасте до 27 лет для подготовки на курсы младших лейтенантов по воинским должностям командиров мотострелковых, танковых, артиллерийских взводов войск ПВО и связи. Срок обучения 10 месяцев. По всем вопросам обращаться в военный комиссариат Намского улуса.

Военный комиссар Намского улуса, майор А. ЕРШОВ

Улуустаабы аҕалар түмсүүлэрин сүбөтин иһигэр өйөөн төрөпүттэргэ уонна улуус олохтоохторугар манньыгы тиздэбит:

Чечилэ биһиги улуустан 5 өрө, Саха сириттэн сүүстөн таһса салдаат сэрбиллээх сымдаалларынан сибээстээн ордурутугар посылка хомуллар, посылкалары нөһилиэгэр оскуолалары аҕаларын сабиэттэригэр, улуус киинигэр Военкомакка аҕалак туттараргытыгар.

Посылкада сүөщөнкө, тушенка, компизт, печенье, байымы утук, наска, сибиттэ, шарфик, ичигэс таһас, суруйар кумааһы, кэмбизер, уруучука, табах ыһыллар.

Ордоругутугар көмөлөөргө тиэтэйиҥ!

Улуустаабы салаат төрөпүттэрин комитети

Намский филиал ИП «Сахателеком» доводит до сведения абонентов о том, что с 20 января 2000 г. решением Правления МАП России № 22/М-1 от 16.12.99 г. повышены тарифы на услуги телеграфной связи для населения и организации, финансируемых из соответствующих бюджетов.

Внутренние телеграммы, за слово обыкновенные 0-90 рубл., срочные 2-25 рубл., телеграфный сбор для всех видов и категории внутренних телеграмм 2-50 рубл., уведомление о вручении телеграфом 21-60 рубл., срочное 54-80 рубл. Тарифы на услуги междугородной телефонной связи для организации, финансируемых их соответствующих бюджетов по магистральным каналам связи все дни недели (круглосуточно) (рубл.): до 100 км — 1-50; от 101 до 600 км — 3-00; от 601 до 1200 км — 3-80; от 1201 до 3000 км — 4-60; от 3001 до 5000 км — 6-20; от 5000 до 7000 км — 7-80; и свыше 7001 км — 9-40.

Просим произвести взаимозачет в счет вашей задолженности за услуги электросвязи.

Улуус оскуолалары үөрэнээччилэрин комплекснай спартакиадаһы программатынан, дуобакка үстү киһилээх хамаанданан күрэхтэһи тохсунньу 22-23 күнүэригэр мыһыллар буолбутунан, Дуобат Ваһылай биһийигэр классификационной турнир олунньу 5-6 күнүэригэр көһөрүдүнэ.

Дуобат федерацията

Күндүтүк саныыр дьүөгөбин, балтыбын, «Эгсиэли» хаһыат редакциятын үлэһитин **ЕКАТЕРИНА НИКОЛАЕВНА СИВЦЕВАНЫ** 50 сааскын туолбут үөрүүдээх күнүгүнэн иһиттик-истинник ээрдэлибим. Баҕарабын күн сиригэр бар бары көрөни, үчүгэйи, куруук үөрэ-көтө сылдыргар, кытаанах доруобуйаны, уһун дьоллоох ологу!

Салбантан эдьийиң Ф. Ушкыцкал

Күндү көргөммин, амарах аҕабын **СУЗДАЛОВ Илья Дмитриевичи** 50 сааскын туолбут үөрүүдээх күнүгүнэн иһиттик-истинник ээрдэлибим. Элбэх оҕолоох ыал улахан оҕото буолаһынын эдэр сааскыттан колхоз, совхоз төһүү үлэһитэ буолбутун. Ханнык да үлэҕэ үлэлээтэригэр үтүө суобастаахтык, таһаарыылаахтык үлэлээбитин. Бырааттарың, балтыларың иһитилэригэр ийэлээх аҕаҕар бигэ тирэх буолбутун. Биһиги туспутугар кыһамныын иһин махтаһыт, ыстаал кур-

дук кытаанах доруобуйаны, сааһыраы билиммэккэ үөрэ-көтө, ыллым-туойа сылдыргар баҕарабыт.

Көргөһүө, ордоругуң

Бөтүңгэ олоһор улахан убайыгың **СУЗДАЛОВ Илья Дмитриевичи** үрүң күнү көрбүтэ, күөх окко үктаммита үйэ аһара буолбутунан, дьол-соргу арыстаах олоһон кэлбитинэн ис сүрэхпиттэн үөрэ-көтө, иһиттик-истинник ээрдэлибим. Күн-дьыл дьэни билбөккө инникитин даһаны чэгиэн-чөбүк сылдыһыгын эрчимнээх үлэң өсөөрүдүк ситиһилэһини, чөл доруобуйаны, үгүс үөрүүнү-көтүүнү, тула өттүгүттэн күлүмүрдүү сыдыһыан эһиги дьэс көргөһүө дьол-соргу тосхойдун, уйгу-быйан ыаллаһтын. Айыы сириң уустубат үйүгү арыһымы, алгымы туруохтун дьэн алгыһыт.

Ийэң, аҕаң, балтыларың, кийиттэриң, бырааттарың, күтүөттэриң, Намтан Сивцевтар, Дьолсуускайтан дь. Валя

Хатырык нөһилиэгин олохтооҕо, сэрин, үлэ ветерана **КУЛИЧКИН Григорий Федоровичи** 75 сааһын туолбутунан иһиттик ээрдэлибим. Эһиэхэ уонна эң дьэс көргөттөргөр уһун дьоллоох ологу, үтүө доруобуйаны баҕарабыт.

Улуустаабы ветераннар советтара

Сэрин, үлэ ветерана **КУЛИЧКИН Григорий Федоровичи** 75 сааһын туолбутунан ээрдэлибим. Өсөө да уһундук олоһор, доруобай буол. Көргөттөргөр бары үчүгэйи баҕарабыт.

Хатырык нөһилиэгин дьаһалтата, ветераннарың совета

Ааҕааччыга информация

БАРЫСТААБА БИЛИННЭ

Государство биэрэр пенсиятын таһынан «Эрэл» дьэн ааттаах государственной тутулуга суох эбии пенсия фондата (НПФ) бэйэтин үлэтин-хамнаһын бэркэ дьулуһан ыһтар. Холобур, «Сапи» курдук фонда эмиэ пенсионердары кытта үлэһэн көрө сылдыһыта. 1998 с. атырдыах ыйынааҕы кризисни тулуйбакка пенсионердары кытта үлэһэн тохтогон турар.

«Эрэл» НПФ ити үлүгэр-дээх кризисни тулуйан өссө ааспыт сыл муус устар ыйтан бэйэтин ууруулаахтарыгар эбии пенсия төлөөн эрэр. Хаһыаты сирийэн аарааччылар биэр манньак түтүнү өйдүрү боолуохтаахтар. 1998 с. сыаналаах кумааһы рыногар (ГКО) суоһа-рыһылаах инфляция буолан ааспыт. Ол түмүгэр инвестиционной система улахан оксууну ылбыта. Ол да буоллар биһиги республикабыт инвестиционной системата ити ыарахаттары аһарбыта. Холобур, «Эрэл» фонда ааспыт сыллааҕы дохуота 14,8 бырыһыанга төгүһэспитэ. 1998 с. атырдыах ыйынааҕы кризис иннин «Эрэл» НПФ сыллааҕы дохуота 100 бырыһыанга төгүһэспитэ сылдыһыта. Ол түмүгэр уурдараччылар өлгөм дохуоту аахсыбытара. Ордук 10 тыһ. солк. үөһэ ууруулаах дьон.

«Эрэл» фондада уурдараччылар 3 сыллааҕы үп-

харчы эргийрин аһан бастагы эбии пенсияларын ылаттаатылар. Биһиги сорох пенсионердары кытта көрсөн көпсөттүбим. Эверстова М.Н. манньыгы эттэ:

— Мин 5 тыһ. солк. уурдарымылаахпын. Ити харчымы 3 сыл устата сыаналаах кумааһы рыногар эргийдэ. Онон бастагы пенсиябын бөс ыйыттан хас ый аайы ыла сылдыһыбын. Ордук уруулаах киһиэхэ кыра да харчы наада. Ыйга 140 солк. ылабын. Чэй, табах, үүт, киллэп атыылаһан абыраһабын. Итиги таһынан государственной ылар пенсиябын аараллар. Онон холбоон-илбөөн аһаан-сизэн олоһобут. Мин бу фондада харчыбын уурдарыһыттан кэксимэппин. Онон «Хопер-Инвест» дьэн киһи эрэммэт фондатыгар Дьокуускай куорат сорох олохтоохторо харчыларын ууран урукку харчынан сүүһүнэн мөһүөтүн солкуобайдарыттан ытыстарын соттон турардаахтар. «Эрэл» фонда тылыгар турда. Манна дараһан эттэххэ, «Эрэл» фонданы СП правительствота өйүүр уонна контуруолдуур. Фонда үлэһиттэре быйыл даһаны сыллааҕы дохуоптук 20 бырыһыантан итэҕэһэ суох буолуо дьэн этэллэр. Онон буоллар ханнык Урут биһиги сбербанкага харчыбын уурдарарбыт. Онон сыллааҕы дохуота баара-

суоҕа 2 бырыһыанга төгүһэһэр.

Бекирева Л.Ф. арыһах болпуруска эппиттиригэр көрдүстүм:

— Людмила Ферафоновна, эң санааҕар бу фонда кэлэр өттүгөр хайа хайысхан үлэһит эһи? — Мин төлкүдүүрбүһүн, аҕаһар эдэр дьону бу фондада уурдараччы быһыытынан ылаһаллар сөп буолуо этэ. Төрө дьэтэххэ эдэр киһи 20-30 сыллар усталарыгар ууруу харчыта сыаналаах кумааһы рыногун эргийтигэр үлэһэн, дохуота хаһаан пенсияга таһарыгар эбии пенсияга ый аайы 2-3 тыһ. солк. тиийээн сөп. Билигин сыгычак 3 сыл устата 10 тыһ. солк. уурдарыһылаах дьон ыйга 320 солк., онтон кварталынан ылааччылар 969 солк. ылаһаллар. Бу кыра та суох харчы. Онон ууруу 20-30 сыл муһуулуһаһына эбии пенсия үрдүүрө чүөлэһэ.

— Эң бэйэң ханнык ыйтан эбии пенсия ылан эрдиң уонна төһө сууманы? — Мин эбии пенсиябын кварталга биридэ 500 солк. ылабын. Пенсиям быйыл муус устар ыйтан аарыллыбыта.

Онтон «Эрэл» фонда ууруулааҕа Данилова Р.А. бэйэтин ууруутун 2 сылга уһатан биэрбит. Ол аата киһи уурууга муһуууга эргийэчкээх.

— Эң бэйэң ханнык ыйтан эбии пенсия ылан эрдиң уонна төһө сууманы? — Мин эбии пенсиябын кварталга биридэ 500 солк. ылабын. Пенсиям быйыл муус устар ыйтан аарыллыбыта.

Онтон «Эрэл» фонда ууруулааҕа Данилова Р.А. бэйэтин ууруутун 2 сылга уһатан биэрбит. Ол аата киһи уурууга муһуууга эргийэчкээх.

Бу фондада уурдараччы Кляев И.М. тугу диирин истим:

— Ираида Михайловна, эң бу фондада кимтэн итээн киирдиг уонна атын дьэс көргөттөр киирэр баҕалахтар дуо? — Мин бэйэм библиотекарыйан үлэһир буоламмын хаһыаты куруутун ааһабын. Былырын «Саха сир» хаһыакка «Эбии пенсия» дьэн ыстатыйаны көрбүтүм. Онтон ыла дьэс көргөттэри кытта сүбөлөһөн бараан үһүө буолан бу фонда үлэһиттэр кыттаһаары сылдыһыт. Мин бэйэм уурдараччы быһыытынан дуоһабы уурустум, полисын ыллым. Сотору кэмнэни араһын уонна эдэр быраһыын киллэрээри сылдыһыбын. Фонда специалистарын кытта көпсөтөн көрдөххө, сыаналаах кумааһы рынога кэлэр өттүгэр өссө сайдар кэскиллээх дииллэр. Мин бэйэм эрэ онно эрэллээхпин.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

Ыстатыйабыт түмүгэр этиэх кэриҥизэхпиг, «Эрэл» фонда кэлэр өттүгэр өссө дьаныһан үлэһир сылаһаах. Аны бу фонда үлэһиттэр-хамнаһыгар биердиһээ дьон, ордук эдэрлэр уонна төрилтэлэр интэриэстэрэ үрдээн иһэр.

РЕДАКТОР — В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Төрийэн таһаарааччылар: СП Правительствота, Нам удуһун дьаһалтата, редакция коллектива. Мааскабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну контуруолдуур уонна регистрациялыыр РФ бөһүккэ Госкомитетини РФ региональной управлениеттар регистрациялыымыт нүмөрө — Я 0085.
Сурууна ааккытын-суолугун, үлэһитин, дьэтиит аадыһынын чопчу ыйыт. Автор этэрэ хаһыат санаатыһынын маады биер буолбат.
«ЭНСИЭЛИ» - Нам удуһун хаһыата.
678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1.
E-mail: editor62@sakha.ru

Талыһына уонна талыһына «Эгсиэли» хаһыат редакциянай-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бөһүккөтүнэ, Орджионидэе уул. 38. Формата А3. Кээһиэ 1,0 баччээт. Лице. Индекс — 54889. Тираһа — 2451. Бөһүккэ-илик баһтанна — 12:00ч., 19.01.2000. Сахааһын №-ра — 6